

Studiecirkel i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan

Landskapet berättar – ett projekt om natur och människor

Tid: Fem tillfällen kl. 18.00-21.00

16/10, 30/10, 13/11, 27/11, 11/12

Plats: Studieförbundet Vuxenskolan, Karl Gustavsgatan 15 (vid Schillerska)

Pris: gratis för Föreningen Nordens medlemmar (bli medlem!) och 225 för gäster

Kursledare: Fil dr Åslög Dahl

Anmälan: Senast 5 oktober till
marita.hultberg@gmail.com

”There is scarcely a feature in the countryside today that does not have its explanation in an evolution whose roots pass deep into the twilight of time”.

Här runt Västerhavet har människor levt i 10 000 år. Men hur har landskapet runt havet kommit till? Har det alltid sett ut så här? Om inte – hur har det förändrats? Hur har livsvillkoren för människorna påverkats av dessa förändringar? Hur har våra föregångare själva påverkat landskapet och andra organismer? Finns det bra och dålig påverkan, och hur bedömer vi vad som är vad?

Detta är några frågor vi som initierat projektet vill arbeta med. Tanken är att det ska bli en bok. Under tiden kommer det att hållas studiecirkel och föredrag.

Boken och andra produkter som tas fram kan användas i folkbildning, som skolmaterial och hjälp att utveckla besöksnäringen.

Det område vi avser att arbeta med sträcker sig från norra Halland, genom Bohuslän och till och med Østfold på den norska sidan. Vi gör ständiga jämförelser med Jylland, som ser mycket annorlunda ut. Men genom de tiotusen åren har förbindelserna mellan de båda sidorna av havet varit mycket nära, och det kulturella utbytet stort.

I höst håller Föreningen Norden en studiecirkel som uppstart till projektet. Cirkelledare är fil dr Åslög Dahl. Studieförbundet Vuxenskolan är samarbetspartner.

1. Bakgrunden. Pleistocen. Berggrunden, landskap och klimatförändringar. Snabbt om klimatförändringarna. Hur länge har människan funnits här? Landhöjning och havsnivåförändringar – hur hänger de ihop och vad fick de för effekt på vår geografi? Kort om invandringshistoria. Vad menas med ”kulturer” i arkeologiska sammanhang? Hur man använder SGU strandsförskjutningsapp och Fornsök (vad finns det för norska motsvarigheter?)
2. Att vara jägare, samlare och fiskare i en föränderlig tid – från tundratiden till rika lövskogar. Hur har livsvillkoren påverkats under de

- cirka 4000 år som gick mellan den första invandringen tills dess att de första jordbrukarna kom till Skandinavien, under utvecklingen från tundra till värmeälskande lövskog. Vilka miljöer valde man, vilka redskap användes och vilket kosthåll dominerade? Hur påverkar jägare och samlare ekosystemen?
3. De första jordbrukarna kommer. De första bönderna anlände söderifrån, och möttes av ett landskap som dominerades av dessa djupa lövskogar. Vi minns dem för deras trattbägarkeramik och stendösar, men livet dominerades av förhållandet till träden. De ändrade skogens struktur, men hur mycket, och vilka effekter kan tänkas bestå idag? Vilken var böndernas relation till gropkeramikerna, som fortfarande levde som jägare och samlare?
 4. Nya invandrare med rötter i öster. Invandringsvågorna medförde en kraftig befolkningsökning, och nya traditioner. Nu lades grunden för det jordbrukslandskap som skulle leva vidare in i historisk tid. Vår del av Skandinavien påverkades mycket av Västeuropa. Perioden övergick i bronsålder, då omfattande handelsnätverk gav än mer inflytande från andra kulturer. Vilka var de som gjorde hällristningarna och vilka försök har gjorts att tolka dem?
 5. Under slutet av bronsåldern kom klimatet successivt att bli kallare och vid övergången till järnåldern ca 500 före vår tidräkning var det ganska likt dagens. Jordbruket expanderade och allt mer skog röjdes för att lämna plats åt åker, äng och betesmark. Djuren stallades om vintern, och deras gödsel kom att användas på åkrarna. Nya redskap gav effektivare brukningsmetoder. Har jordbruksexpansionen under järnåldern satt sin prägel på dagens landskap?